

Step. 7

V Ljubljani, petek 10. januarja 1941

Leto VI

Angleži so zavzeli letališče v Gazali, 60 km zahodno od Tobruka

radio o opozorilu ki ga je izdalo naše mestno poglavarstvo, Francozi se niso niti zadnje čase naučili veliko zemljanisa.

KINO MATICA

telefon 22-41
Ob 16., 19. in 21.15 uri

Soglasna sodba vseh, ki so videli:
Žena s trojnim življenjem je najlepši
film sezone!

Položimo svoj dar za Zimsko pomoč!

Ljubljana, 10. januarja.

Posledice sedanje vojne se kažejo tudi v našem mestu, zlasti v naraščajoči draginji, ki je prizadela ne le mestne siromake, ampak tudi široke plasti nižjih in srednjih slojev mestnega prebivalstva. Socialno skrbstvo je nalagalo mestni občini prav zadnja leta velika bremena. Izredno težke razmere zadnjega časa pa jo postavljajo pred vedno težje naloge, ki jo obina le s težavo zmaguje. Pri tem mestna občina poziva mestno prebivalstvo na javno dobrodelnost in ga poziva, naj ji pomaga lajšati gorje vsem tistim meščanom, ki živijo v stiski in pomanjkanju.

Nešteto je bilo že prilik, ko je ljubljanska prebivalstvo pokazalo svoje razumevanje za stiske bližnjega in je v svoji plemeniti radodarnosti darovalo znatne zneske za svoje revne meščane. Pri tem ne smemo pozabiti Vsesvetske akcije, ki je po svojem jedru tako samobitno ljubljanska in z leta v leto pridobiva na svojem pomenu. V svojem pietetnem čutu so Ljubljančani do svojih umirlih darovali lepe zneske in pridomeščane. Tako je ta akcija omogočila vzdrževanje mestne kuhinje v stari cukrarni, prav tako pa tudi vzdrževanje prehodnega otroškega doma. Stevilni siromaki so tako dobili brezplačno hrano in prenočišča, največji otroci pa so bili tako obvarovani ulice, moralnega in telesnega propada.

Letošnja zima pa je v tem pogledu še hujša. Brezposelnost je večja kot kdaj koli prej. Zato je mestna občina postavila letošnji zimski akcijo na širšo osnovno, in sicer da pritegne k temu plemenitemu sodelovanju najširše plasti svojega prebivalstva. Akcijski odbor je razposlal čez 6000

prošenj, hkrati pa je tudi naprosil vsa ljubljanska društva, kinematografe in prireditelje raznih plesov in zabav, da sodelujejo pri zbiranju sredstev za zimsko pomoč. Pripravlja se tudi nabiralni dan, ko bi uradniki vseh javnih uradov nabirali po ulicah in hišah prispevke za zimsko pomoč.

Razne dobrodelne prireditve bodo v prvi vrsti namenjene zimski pomoči in vsa ljubljanska naj s svojim obiskom pokaže svoj globok socialni čut. Tako bo danes na lirijski športni prireditvi, v Operi pa akademiji, pri kateri bodo sodelovali naši najboljši umetniki. Tako naj bi ta akcija zajela slehernega Ljubljančana, da po svojih močeh lajša bedo someščanov. Dohodki zimске pomoči so namenjeni zaslužku brezposelnih oseb, da morejo preživljati svoje družine. Dohodki Vsesvetske akcije pa so namenjeni vzdrževanju mestne kuhinje in cukrarni in otroškega prehodnega doma. Tako imamo prav za prav dve akciji. Iz sredstev druge akcije, t. j. zimске pomoči, je mestna občina izvedla vrsto javnih del. Tako misli tudi letos in v načrtu ima več javnih del, izmed katerih so nekatera že v teku. Zaslužek, kakor tudi dobili brezposelnih oseb, Zimska pomoč torej koristi na eni strani brezposelnemu družinskemu očetu, na drugi strani pa je ta denar uporabljen v obče koristne namene.

Mestno prebivalstvo bo gotovo z veseljem storilo svojo socialno dolžnost, saj s tem, ko podpira zimsko pomoč, pomaga svojemu bližnjemu, ono samo pa ima tudi korist od tega, ko se Ljubljana razvija in raste. Naj bi vsi Ljubljančani v teh težkih dneh podprli to veliko prizadevanje mestne občine in ji pomagali omiliti bedo in dati ljudem pogum za bodočnost.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 10. januarja.

Včeraj je pa začelo kar pošteno mestni. Snežilo je kakor za stavo. Ljudje so že spraševali, kaj bo, če bo sneg tako neugnano naletaval. Sicer je letel sneg po zraku res kot za stavo, vendar ga je bolj malo zapadlo. Proti večeru je prenehalo snežiti, okrog 10 zvečer pa so spet začele snežinke svoj zimski ples. Snega je kljub silnemu sneženju zapadlo le nekaj centimetrov. Pričakovati je, da bo prišlo ponovno snežiti, vsaj nebo kaže tako.

Umor in rop

V sredo proti večeru so odkrili ob Zeleni poti v Trnovem umor. V baraki na šolskem vrtu je stanovala 61 letna delavka M. Podpečan. Bila je uslužbena v mestni vrtnariji. Starka sama je bila nekoliko čudakaše npravi in je najraje samotarila v svoji baraki, v kateri je imela sobico s številnim. Ko je mlekarica tudi v terek prinesla starki mleko, kakor vsak dan doslej, je našla vrata zaklenjena, okno pa zastrito. Čudno pri umoru je tudi to, da je imela starka pri baraki priklenjenega hudega psa. Morilec je kljub psu mirno izvršil svoj ostuden zločin. Pa tudi na novo zapadlem snegu ni bilo opaziti nobenih sledi za morilecem. Kljub trkanju in butanju na vrata so ostala le-ta zaprta. Nič se ni oglasil. Nadzornik je šel z nekaterimi vdri zunanja vrata stanovanja. Notranja vrata pa niso bila zaklenjena, temveč samo rahlo priprta. Vrata so se dala odpreti le kakšnih 30 cm, več ne, ker je tik za vrati ležala umorjena starka. Takoj po odkritju zločina je prišel na kraj umora dežurni policijski uradnik Merhar in policijski zdravnik dr. Lužar. Komisija je ugotovila, da je bila starka na surov način napadena in ubita. Ležala je pri vratih kleče, z glavo na tleh. Stanovanje je bilo vse razmetano. Morilec je iskal starkine prihranke denarja, kajti znano je bilo, da je starka zelo varčevala. Denar je nosila vedno s seboj, kakor so vedeli povedati sosedje. Po ugotovitvi dejanskega stanja so umorjenko prepeljali na Zale, kjer je bila včeraj obdukcija trupla. Policija vodi energično preiskavo. Zbrani so že pozitivni podatki in upati je, da bo zločinec kaj kmalu v rokah pravice.

Lizol in veronal

Ponoči so bili ljubljanski reševalci poklicani kar na dva kraja, kjer sta se hoteli posloviti od življenja dve dekleti. Srčne in morda še kakšne druge težave so ju prignale, da sta sklenili dati težkemu življenju slovo.

Služkinja Franciška G., uslužbena pri čevljar-skem mojstru H. in doma iz Zeleznikov, je spila precej lizola. Ker so jo prihiteli reševalci takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec, ni nobene nevarnosti za njeno življenje.

Druga nesrečnica pa je uradnica Milica O. Ona pa je sklenila prav zares oditi na drug svet. Zaužila je namreč veronal. Tudi njo so k sreči pogrešili. Nemudoma so poklicali reševalce, ki so obupano prepeljali v bolnišnico in so ji zaenkrat zaradi velikega prizadevanja zdravnikov rešili življenje.

Občni zbor SK Ljubljane

Snoči je imela SK Ljubljana svoj peti letni obračun, odkar obstaja. Udeležba je bila zadovoljliva. Po zdravju predsednika Šibenika so odbor-niki podali račun svojega dela za poslovno leto. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta. Klub si je v tem letu priboril kljub mnogim težavam vstop v tekmovalno za državno prvenstvo, juniorsko prvenstvo in postal tudi pokalni prvak preteklega leta. Pri slučajnostih je bilo stavljenih mnogo koristnih predlogov, kako zboljšati gmotno stanje kluba, ki je bilo doslej na ramenih samo nekaterih postrvovalnih in vnetih klubskih delavcev. Osnovan je bil ožji odbor, ki bo skrbel za dotok novega članstva. Na bližnjem obnem zboru Slovenske nogometne zveze bo klub predlagal ustanovitev ligaškega odbora, ki naj bi vodil ligaške tekme ligaške lige s ciljem, da bi se enkrat za vselej preprečili izgredi na naših igriščih. Še nekaj koristnih predlogov bo klub postavil na obnem zboru Zveze. — Za novo poslovno leto je bil izvoljen stari odbor.

Tatvine

Upravi ljubljanske policije so bile prijavljene naslednje tatvine: Usnjata denarnica na patentno zaporo z okrog 400 dinarji denarja je bila ukradena iz stanovanja Gosposvetska cesta št. 10, in sicer Kastelcu Henriku. — Črn hubertus plašč, vreden okrog 400 dinarjev, je bil že 4. t. m. ukraden iz veže Ljudske kuhinje v Streliški ulici Kolaricu Branku — Avtoprevozniku in mehaniku Josipu Kraljiču na Gosposvetski cesti 1 je neznan tat v eni zadnjih noči odnesel iz nezaklenjene garaže dve avtomobilski pnevmatiki znamke Michelin. Gumi sta vredni 12.000 dinarjev in trpi lastnik s tem precej škodo.

Slov. Konjice, 9. januarja.

Čim zatuli sirena konjiške usnarne dvanajsto uro, se iz tovarne vsuje delavstvo in se naglo razgubi. Kam odide? Na koso! Truma se zateče v gostilne, nekateri odidejo pod bližnje strehe in kozolce, kjer jih že čakajo svojci, ki so jim pol ure daleč, včasih več ali manj — prinesli jed, ki pa je v teh hladnih dneh že mrtla. Številni gredo v pekarno in tam posedajo ob kosu kruha in slanine ali celo brez nje, mnogi pa kar postojijo ob časopisnih deskah in med uobedovanjem berejo novice. Nekateri pa kar na cesti ob kruhu počakajo na vabilo sirene na zopetno delo.

Ne samo v Slovenskih Konjicah, tudi po drugih industrijskih naseljih moramo opaziti silne, nič kaj lepe slike, ki bodejo človeka v oči. V gostilnah si delavstvo ne privoščijo zadostnega kosila, ker si ga včinoma ne more. Golaž s kosom kruha ali kisla juha s kruhom je najobčajnejša delavska opoldanska jed, kaj boljšega je malo

Dvakrat isto, a ne takisto...

Mladi gospod ravnatelj se je ustavil sredi ulice, v obeh mu je zagorel čuden žar in skoraj glasno je govoril sam s seboj.

»Ne — to pač ne bo navadna ljubezen,« je dejal z mehkim čustvom. »Zmeraj sem preziral moške, ki so zavoljo kake natičkanke šeme izgubili glavo. Jaz — jaz ljubim dušo tega dekleta, njeno osebnost, vse prelepo skrivnostno bitje, ki mi diha iz njenih besedi... Spoznal sem njeno dušo, ta duša se mi je razodela v pogovorih in čisto sem pozabil, da mi stoji nasproti ženska. Najini duši sta se srečali. Kako sijajno so bile njene besede, kako globoko so me presinile! Kaj je prav za prav dejala? Besedo za besedo bi bil moral napisati, tako lepo in resnično je bilo vse, kar je rekla. Kaj je že bilo? Da ji je večkrat tako čudno pri srcu... Da, da, tako je rekla, natančno tako. Da se večkrat kar nekam zagleda, ne da bi pri tem na kaj mislila... Moj Bog, izmed tisoč mož, ki to razumejo? Ali pa da ima večkrat občutek, da bi rajši bila kje drugje, ne pa tam, kjer je zdaj... Ne more povedati, kje, samo nekje, kjer se ni bila... Kako čudovite so te besede, kako resnične, sam sem se večkrat imel ta občutek, le da si nisem upal govoriti o njem... Ali ko je dejala, da ljudje niso rojeni za to, kar pozneje postanejo... Ah, kako sem po tej prečudni resnici mogel zreti v njeno dušo, ki jo le jaz razumem... Ali ko je vzdihnila in sem jo vprašal, zakaj je vzdihnila... Samo žalostno se je nasmehnila in rekla: »Ne vem, sama ne vem...« Oh, kako globok, lep in čudovit odgovor. Nisem več spraševal čutil sem samo, da sem to dušo razumel in da jo občudujem.

Mlademu gospodu ravnatelju so se oči zasolile. Osušil si jih je brž, ker je bil medtem prišel do pisarne, kjer je moral paziti, da ne bi kdo kaj opazil.

Prvo, kar je zagledal na pisalni mizi, je bil spisak tvrdke Černe, ki si ga je že včeraj pripravil. Ošinil ga je s pogledom in začel tuliti:

»Lesjak!

Lesjak je ves preplašen priskočil iz stranske sobe. Bledikast, mlad mož z dolgimi lasmi.

Ravnatelj: »Slišite, Lesjak, to je pa že strašno, kar počenjate. Spet ste pozabili vpisati priloge v ta preklicani spisak.

Lesjak (zardi, povese oči in zajecja): Oprostite, gospod ravnatelj... Prosim za odpustanje, pozabil sem...

Ravnatelj: Pozabili ste? Kaj pa imate v glavi, da pozabljate najnavadnejše stvari? Kaj pa počenjate za moj denar ves božji dan? Ali se vam je zmešalo?

Lesjak (stoka): Res ne vem, gospod ravnatelj, večkrat mi je tako čudno pri srcu...

Ravnatelj: Tako? Čudno vam je pri srcu? Kakšna topoglavost pa je to?

Lesjak (solzavo): Ne vem, sam ne vem... Večkrat se kar nekam zagledam, ne da bi pri tem na kaj mislil...

Ravnatelj: Nekam se zagledate, ne da bi pri tem na kaj mislil? Potem sodite v norišnico, prijatelj moj, tam se zavzemajo za take reči... pisarna ni za vas...

Lesjak: Prosim, ne zamerite mi, gospod ravnatelj... Tudi jaz imam večkrat občutek, da bi rajši bil kje drugje, ne pa tu, kjer sem zdaj...

Ravnatelj: Kje drugje? Kaj mi vse čivkate! Torej niste zadovoljni v tem oddelku naše tvrdke? Nemara bi radi prišli k blagajni? A tam nimamo kaj početi s tepci, ki so še v knjigovodstvu zanič.

Lesjak: Ne morem povedati kam... samo nekam, kjer se nisem bil...

Ravnatelj: V norišnico, sintek moj, v norišnico! To bo za vas!

Lesjak: Ljudje niso rojeni za to, kar pozneje postanejo, gospod ravnatelj...

Ravnatelj: Na ta je pa lep! Ali imate še kaj takih bedarij v glavi? Vas ni sram? Namesto da bi se opravičevali zaradi lenobe, mi kvasite take oslarije...

Lesjak (globoko vzdihne).

Delavske kuhinje v večje tovarniške obrate!

kaj. Obed, prinesen pozimi od doma, ni vedno zdrav, ker se masloboča po poti sladi in jed pokvari, da včasih delavca po jedi bolj zebe kot prej. Sam kruh in prigrizke pa ne dajejo one telesne toplote, ki je delavcu pri napornem delu potrebna. Te, skrajno neugodne in neredne okolnosti zato v mnogočemu vplivajo na zdravje velikega dela našega delavstva, ki torej mnogo trpi. Nedvomno pa slična dejstva kažejo tudi na neurejenost socialnih prilik med delovnimi sloji.

Za ozdravljenje te bolezni bi bilo po teh industrijskih središčih potrebno ustanoviti delavske kuhinje — menze, kjer bi delovni ljudje mogli za primeren denar dobiti primerno kosilo. Menze bi si osnovalo delavstvo samo s podporo gotovih drugih ljudi v okviru delavske organizacije — po zgledu mnogih takšnih ustanov, ki delujejo v nekaterih krajih v veliko dobro svojih članov. Ob vzajemnosti med delavci bi se to vsekakor dalo narediti.

Ravnatelj: Kaj pa smrkate in sopihate? Me hočete odpihniti skozi okno?

Lesjak (se žalostno nasmehne): Ne vem, sam ne vem...

Ravnatelj (v najhujši jezi): Ne veste? Takoj boste vedeli! Prvega lahko greste k vragu, ta vam bo vse povedal! Odnesite ta gnoj! (Vrže Lesjaku spisak v glavo. Lesjak gre.) Tako teslo so mi obesili na vrat...

F. Karinthy.

Naročajte in širite

»Slovenski dom«!

Zadružnik Anton Kralj - umrl

Ljubljana, 10. januarja.

Nenadno je umrl, zadet od srčne kapi, zaslužni naš zadružni delavec Anton Kralj. Sicer je zadnje čase nekoliko bolehal, vendar ni nihče mogel slutiti, da se bo tako naglo za vedno poslovil od nas.

Pokojni Anton Kralj se je rodil 25. novembra 1878 v Zagorici pri Dobropoljah. Tajnik Zadrugne zveze je postal 2. aprila 1908. Bil je vester sodelavec ministra dr. Mihe Kreka tedaj, ko je naše zadružništvo preživljalo najtežje čase. Ostal je ves čas v službi pri Zadrugini zvezi. Poučeval je tudi vsa leta na Zadrugini šoli, odkar obstoji. Tudi letos je poučeval na njej na teden po 7 ur. Med drugim naj omenimo še to, da je bil dolga leta tudi urednik »Narodnega gospodarja«.

S smrtjo Antona Kralja je naše zadružništvo izgubilo moža, ki si je na tem polju pridobil velikih zaslug in ki ga bo v bodoče zelo manjkalo. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu kot vzor-moža, kakršnih nam je v našem zadružništvu treba. Naj počiva v miru!

V spom'n podporočniku

pilotu-lovcu Jožetu Šabotiču

Ni še dolgo, kar je preteklo leto, odkar si odšel od nas, dragi tovariš. Mnogi Te pogrešamo, ki smo Te ljubili in spoštovali. Ti si bil nam nad vse dobri in ljubezni prijatelj. Dovolj je vedeti, da si se rodil v krasni in slavni Sloveniji. Naučil si se ljubiti to zemljo, našega kralja in svoj prelepi vojaški in letalski poklic.

Letal si ponesen, hraber in svoboden po domovini, ki si jo nad vse ljubil, in silna pesem Tvoje motorije je odmevala preko njenih gora in dolin... Bil si junak!

Odšel si, tovariš! Težka je bol, ki stiska naša prsa in nam zadržuje dih v prsih in daje licu bolesten izraz.

Dragi tovariš! Počivaj v miru! Naj Ti bo lahka zemlja, ki si jo nad vse ljubil in za katero si dal življenje! Slava Ti!

Pilot-lovec.

Tečaj za vrtnarstvo in sadjarstvo

V času od 1. marca do 30. novembra 1941 bo pri banov. trsnici in drevosnici v Kapeli, pošta Slatina Radenci, devetmesečni tečaj za vinarstvo in sadjarstvo.

V ta tečaj bodo sprejeti le dobro razviti in zdravi mladeniči v starosti od 16 let naprej. Prednost pri sprejemu imajo sinovi viničarjev in sinovi malih kmečkih posestnikov. Pouk v tečaju je teoretičen in praktičen.

Gojenci imajo na zavodu brezplačno stanovanje in hrano. Pridni in ubožni učenci dobijo za nakup učil podpore.

Lastnoročno pisane prošnje, ki morajo biti opremljene z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati najkasneje do 1. februarja 1941 upravi gornjega zavoda. Prošnje je priložiti: 1. krstni list; 2. zadnje šolsko spričevalo; 3. zdravniško spričevalo; 4. pravstveno spričevalo; 5. izjavo staršev ali varuha, da dovoljujejo prošniku obisk tečaja in da bodo krili vse zaradi poškodbe nastale škode, kakor tudi stroške prehrane, ako bi prošilec zapustil tečaj brez tehtnega vzroka. Priloga pod t. 5., se mora kolkovati s kolkom za 4 din.

Kr. banska uprava dravske banovine
V Ljubljani, 10. januarja 1941

Uprava narodnega gledališča sporoča, da jutri zaradi obolosti članov drame ne bo na sporedu »Krog s kredom, temveč »Lepa Vida«.

Prosvetno društvo za Bežigradu. Jutri po večernih 8h v Društvem domu skioptično predavanje g. insp. Kranjca o Bolgarski. Vabimo!

Posebno v zimskem času bi takšne delavske kuhinje imele za delovno ljudstvo velik pomen ter bi morale obstojati vsaj v zimskih mesecih, ako ne že vse leto.

NA ZAPOVED

KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Kraljica pa ostro vzklikne:
»Tega ne dovoljujem!«

In potem odloči:

»Ostanite vsi na svojih mestih! Vi vsi ste kakor jegulje! Nobenih čet ne rabim! Nobene obrambe nočem, ker je ne rabim! Ali ste vsi zeleni in nori od strahu?«

Raleigh pa trmasto trdi:

»Druhal se pripravlja, da bo pritiskal na dvor!«

Cecil pa doda:

»Zares, bil sem tam! Raleigh govori povsem pravilno! Mnozica je že vdrila v pivnico, zdaj pa se pripravljajo, da bo navalila na ječe!«

Toda Elizabeta se ne da zmotiti:

Hladnokrvno odvrne:

»Če so v pivnici, potem se bodo napili! Mi Angliji smo v resnici veliki, toda vina ne morem prenašati in ga tudi ne prenesem! Kaj pa govore in tulijo ti pijanci?«

»Zivel Essex! Dol Elizabeta! Seveda, kaj pa naj bi drugega tudi vpili?« Kraljica je mirval Zivel kralji! Če bi bila jaz tam, bi prav gotovo tudi klicala: »Zivel Essex! Dol Elizabeta!«

Glas kraljice je bil neverjetno porogljiv, pa hladno in čvrst.

Njeno stališče je bilo povsem razumljivo in čisto dosledno.

Če Essex ne bo premagala s svojo pojavo samo, s svojo modrostjo in izkušenostjo — potem ga z nezanesljivimi, srečolovskimi četami in z njihovim poveljnikom prav gotovo ne bo mogla ugnati in ei ga pokoriti.

Ta trenutek pa je na dvor pritekel dvorani ceremonijar in razburjeno zavpil:

»Essex je v palači! Pravkar je prišel! Poklical sem dvorno stražo!...«

»Proti moji želji ei šel to napraviti, ali kako?«

Glas kraljice je osoren in trd.

Ceremonijar pa je v zavesti, da je zagrešil napako v Elizabetinih očeh, odvrnil ponižno:

»Moral sem, Vaše Veličanstvo! Zdal čaka sam se Vašega namigla!...«

Elizabeta pa ga ostro prekinje:

»Na ta namig bodo pa dolgo čakali! Sploh ga ne bodo dočakali, to jim pojdi povedati!«

Ceremonijar na hitro

»Vaše Veličanstvo... ali za njim... za lordom Essexom... je vendar vse mesto... celo mesto... druhal meščanov pritiska... Od vseh strani so prihiteli in delajo, kar hočejo... Tak krič ženejo... da ni moči prestajati... Vse neprimernosti so se zbrali in uganjajo svoje prešernosti... Vse mesto...«

Hladno ga premeri kraljica z očmi od temena do pete in porogljivo reče:

»Česa veega ne poveš?«

Toda kakor v odgovor in v potrditev ceremonijarjevih besedi zdaj od zunaj zadone navdušeni vzkliki množice, ki vpije Essexu:

»Zivel, Essex! Essex!«

Kraljica pa nadaljuje enako mirno:

»Slišala sem! Za koga pa se prav za prav bojiš? Zase ali zame?«

Raleigh pa pravi:

»Če ne bomo ničesar podvzeli, potem se to pravi, da ste na milost in nemilost izročeni Essexu, Vaše Veličanstvo! Essexu na milost in nemilost!«

»Pustite me že vendar na miru!«

Ko so lordi potegnili meče, jih Elizabeta s povišanim, kovinsko zvnečim, zapovedovalnim glasom še enkrat opominja:

»Nazaj! Vei meče v nožnice! Zapovedujem. Odstopite!... Umaknite se! Naj vstopi Essex!«

Vei dvorjani, svetovalci, plemiči in apremetno obstopijo svojo kraljico v polkrogu.

Essex stopi v dvorano oborožen.

Svojim ljudem zapove, naj zasedejo vse vhode in naj nikogar ne spuste ven.

Potem pa se z odmerjenim, ponosnim korakom odpravi proti prestolu, na katerem je dostojanstveno in popokoma zbrana ter prisrebna sedela Elizabeta.

Kraljica je takoj začela:

»Z oboroženimi ljudmi ste prišli v kronsko dvorano, lord Essex!«

Essex pa odvrne:

»Nisole!«

»Bomo videli!... To se bo še pokazalo. Ali me hočete sprejeti?...«

»Seveda! Povejte svoje pritožbe! Rada imam upornike. kajti tudi sama sem upornica!«

»Kako? Ali Vaše Veličanstvo mar misli, da sem upornik? O, ne! Nosim Vam le vesti o Vaših zvestih in vdanih irskih podanikih!«

Elizabeta je presenečena.

Vendar tega ne pokaže.

Pač pa pravi v vprašujočem tonu:

»Toda, Vi imate svojo vojsko...«

Essex odvrne:

»Samo svoje ljudi vodim domov!«

Elizabeta pa nadaljuje neizprošno:

»Ali mar niste dobili povelja, da morate vojsko razpustiti?«

Essex pa pravi:

»Razpuščena vojska nikdar ne postane nič drugega kakor ena sama velika druhal... To Vam je menda znano...«

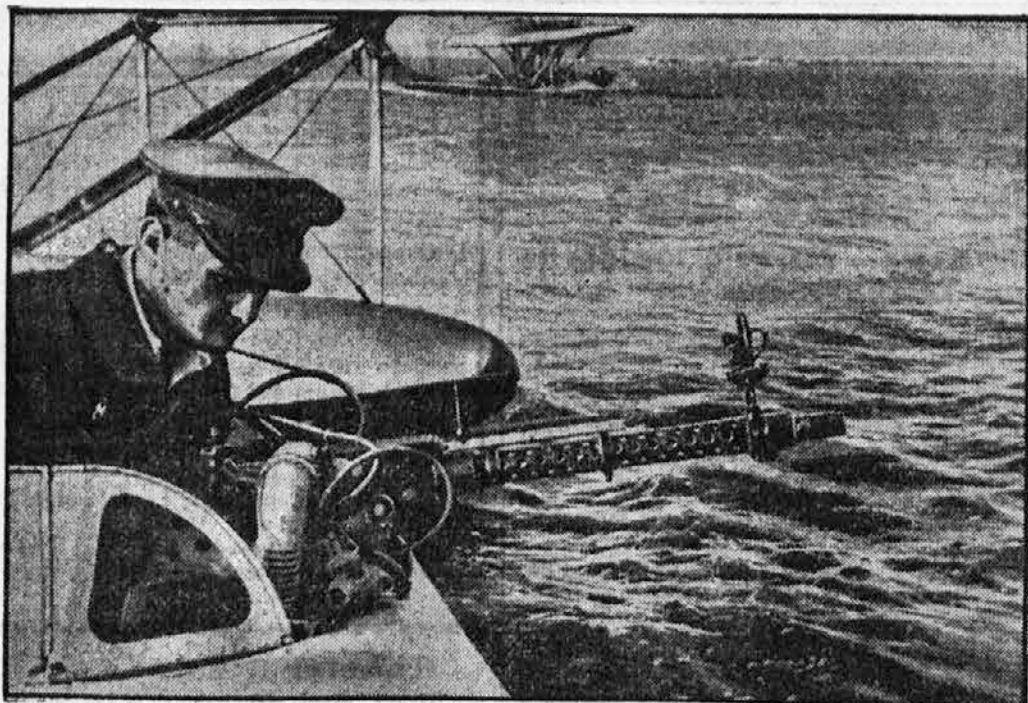
Elizabeta pa — kakor bi ga ne bila pre-

»Plače so bile vendar ustavljene, vsaj kolikor je bilo to meni znano! Kdo pa potem zdaj plačuje vojake?«

Brez oklevanja odvrne Essex:

»Jaz!«

na povezanost soljudi v današnjem družabnem
troju.

Italijanski letalski častnik pred poletom še enkrat pregleduje strojnico, če je v redu.

Izredni vojni ukrepi na Grškem

Svojci mobiliziranih vojaških obveznikov oproščeni vseh davkov, revnejši pa dobivajo še posebno državno podporo — Odškodnine za uničene premičnine in nepremičnine

V zvezi z grško-italijansko vojno smo se ves čas, odkar divjajo boji, kar nekam zadovoljevali samo s poročili z bojišč, nič kaj dosti pa ni bilo slišati o tem, v kakšnih razmerah v vojni dobi žive Grki doma. Pa so tudi takšna poročila dokaj zanimiva in za marsikatero državo, ki zdaj še ni v vojni, pa se mora kljub temu boriti že z velikimi težavami, tudi poučna. Grki dajejo namreč lep zgled, kako je treba v teh resnih časih napeti, in sicer povsod pravilno in pravično, vse sile za obrambo domovine, prav tako pa tudi za vzdrževanje ljudstva v vojnem času.

O razmerah, ki vladajo danes na Grškem, ter o ukrepih, ki jih je dozdaj Grška vlada izdala, da bi ohranila potrebno razpoloženje med državljani tudi v najhujših časih vojne stiske, podajajo zanimiva poročila zlasti švicarski listi, ki so na glas kot zelo dobro obveščeni. Posebni dopisnik časopisa »Neue Zürcher Zeitung« je poslal poročilo iz Aten ter v njem navaja razne ukrepe, ki jih je v zvezi z vojno izdala doslej grška vlada. Med drugim poudarja, da je odredila

»mobilizacijo kmetijstva«

to se pravi, kmetje naj gledajo na to, da bodo pridelali čim več in da ne bo ostal neobdelan noben kos zemlje. Vsaka stvar namreč, ki jo je moči pridelati doma, je v času vojne stiske še prav posebnega pomena. Da bi se pa kmetje s čimvečjim veseljem oprijeli te naloge, jim je šla vlada na roko s tem, da je oprostila davke v času vojne vse tiste kmete, ki njihovi sinovi služijo v vojski.

Grška vlada je imela pri izdajanju posebnih ukrepov pred očmi tudi nevarnost, ki bi za grška mesta utegnila nastati zaradi širjenja požarov, kajti, bi zanetile sovražnikove bombe. Zato je ukazala, da mora imeti

vsaka hiša 750 litrov vode

na razpolago. Prav tako je posvetila vso skrb tudi vprašanju pitne vode, ki bi postalo pereče v primeru, če bi sovražna letala uničila vodne rezervoarje. Ljudje so se dolžni za ta primer založiti s pitno vodo, da ne bi trpeli žeje in da bi jo imeli dovolj tudi za kuhinjo.

Najvažnejše pa je v vsaki vojni vprašanje prehrane. Tega se zaveda tudi grška vlada in je že takoj ob izbruhu vojne zagotovila zadostne količine živil za prehrano vsega grškega prebivalstva. Neločljivo združeno pa je s tem tudi vprašanje pravične razdelitve hrane med posameznike, da ne bi imeli nekateri vsega v izobilju, drugi pa bi trpeli najhujše pomanjkanje. Za pravično razdelitev živil skrbijo posebna organizacija.

Dopisnik omenjenega lista poroča dalje iz Aten, da so tisti svojci mobiliziranih vojakov, ki ne razpolagajo z večjim premoženjem, za ves čas, dokler bo trajala vojna

oproščeni vseh davkov

najrevnejši, med njimi pa prejemajo tudi državno podporo. Svojci mobiliziranih delavcev prejemajo polovico redne mezd.

Grki pa so odprli še druge vire, s katerimi je mogoče pokriti ogromne vojne izdatke. Tako so med drugim organizirali posebno loterijo. Zrebanje je vsak mesec.

Podobno poročilo iz Aten prinaša tudi »Nouvelles Gazettes«. Razen že omenjenih ukrepov navaja še, da so grške oblasti takoj v začetku vojne ustanovile Osrednji urad za nadzorstvo nad cenami živil in za njihovo nabavo. Ustanovljen je bil s kapitalom 100 milijonov drahem ter ima nalogo, nakupovati — seveda pod državnim poročstvom — živila doma in v tujini ter jih pravično deliti med ljudstvo. S posebnimi ukrepi socialnega značaja se je vlada spomnila zlasti tudi svojcev vpoklicanih vojaških obveznikov. Družine vpoklicanih so proste vseh davkov. Država bo dala daleč tistim, katerih nepremičnine in premičnine bi bile zaradi vojne poškodovane, posebno odškodnino in sicer za vse uničene nepremičnine po 30.000 drahem, za premičnine pa polovico toliko.

Sebi je naložil globo!

Poseben smisel za vestnost

Kako velik smisel za vestnost imajo policisti v tistih državah, ki so jih Nemci lani zasedli, na primer na Danskem, naj dokazuje naslednje kratko poročilo, ki ga je prinesel nemški poročevalski urad:

Upravnik policije v Mestvlu na Danskem je izrekel kazen nad samim seboj. Med čajanko na upravnikovem stanovanju je eden gostov iz nepazljivosti prižgal luč, ki ni bila zasrta po vseh predpisih, ter je s tem prekršil policijske določbe o začetni. Upravnik policije pa je ugotovil, da kazni ne zasluži njegov gost, pač pa sam, ker luč ni zasrta tako, kot bi bilo pravilno. Zato je izrekel obsojbo nad samim seboj in se kaznoval s predpisano denarno globo.

Tako vestnih ljudi pač ni mnogo!

Zabavni Lojzek piše nalogo o lisici

Otroci so v šoli dobili nalogo, naj napišejo kaj o lisici. Posebno duhovito je to nalogo napisal onegavi Lojzek. Takole nekako:

Lisica je huda zver. Lisica kraje. Lisica ima tudi rep. Naši mami binglja lisičji rep pod vratom in se to imenuje boa. Lisica dobi včasih tudi mlade. Ti se ponoči potepajo in to je slabo, ker potem postanejo prav tako hudobni kakor njihovi starši. Lisica žre miši; če pa teh ne najde, žre tudi zajce in goske. Lovci lisice ne morejo videti in jo zato streljajo. Ustreljena lisica ne more več krasti in tudi mladih ne dobi.

Brezdimni smodnik za ameriško vojsko

Že zdaj ga ameriške tovarne narede dovolj za armado 1,200.000 mož, naredile pa naj bi ga še enkrat toliko, vsaj 500 ton na dan

Sedanja vojna je res nadvse iznajdljiva. Seveda so bile tudi vse prejšnje, toda gotovo ne tako zelo kot ta. Magnetne mine, padalci, »tiha letala«, »leteče trdnjave« vse to in še mnogo drugega so novosti, s katerimi je kar zapovrstjo prihajala na dan in ima verjetno še mnogo drugih v zalogi. Ena teh je tudi smodnik, ki pri eksploziji ne da nobenega dima. O tej novosti na polju vojne tehnike je zadnjič napisal ameriški časnikar, sotrudnik lista »New York Times«, Harold Denney zanimiv članek, v katerem pravi med drugim:

Slovita smodnišnica »Dupont« izdeluje v velikih količinah brezdimni smodnik, brez katerega danes ne more biti nobena sodobna oborožena vojska. Ameriško vojno ministrstvo je pri omenjeni smodnišnici naročilo večje količine takšnega smodnika. Tovarna »Dupont« je zdaj dvignila proizvodnjo na 200 ton dnevno. Vojno ministrstvo se s smodnišnico pogaja, da bi mu v bodoče dobavljala še večje količine. Naročila bi bila tolikšna, da bi Dupontova smodnišnica morala vsak dan narediti do 300 ton

smodnika, da bi bila vsem naročilom kos. To bi nekako zadostovalo za potrebe sodobne oborožene vojske, ki bi štela 1,200.000 mož. In Amerika danes tudi že ima približno tolikšno armado, čeprav še morda ni zadosti izurjena in izšolana v vsem, kar se zahteva od sodobnega vojaka.

Ni pa tovarna »Dupont« edina te vrste v Združenih ameriških državah. Smodnik delajo še drugod in sicer tudi brezdimnega. Tako je v Radfordu v obratu smodnišnica, ki bo kmalu lahko naredila na dan po 150 ton brezdimnega smodnika. Imenuje se »Hercules Powder Company«.

Ameriško vojno ministrstvo ima v načrtu, zvišati sedanjo zmogljivost smodnišnic v Združenih državah vsaj na 550 ton na dan. Toliko bi po njegovem mnenju zadostovalo ne samo za obrambo njihove domovine same, pač pa bi dovolj brezdimnega smodnika ostalo še za prodajo drugim, v prvi vrsti seveda Veliki Britaniji, če bi sovražne bombe njene smodnišnice le odkrile in jih poglale v zrak, zaloge smodnika pa bi morda prežgale poše.

Philippe Petain — sivolasi maršal Francije

»čudoviti mož vojne v letu 1940...«

Preteklo je že precej mesecev, od kar se je Francija morala ukloniti sili, a iz zmede, ki se je zdel nepopravljiva se ni porodila grožnja anarhije, kot so jo mnogi prerokovali, temveč mirno, neutrudno in načrtno delo, katerega bogati sadovi se že danes kažejo na gospodarskem in kulturnem polju. Vse to delo je vodil en sam človek, ki se je izluščil iz teme, ki je po vojni ležala nad Francijo, star mož, a poln mladostnih poletov: maršal Petain.

Omamljena od sile udarca, ki ga je dobila v juniju, se je Francija površnemu opazovalcu zdelo morda na smrt zadeta. Bila je podobna operancu, ki je še pod vplivom uspalnega sredstva. Javno mnenje je spalo, glave so bile prepolne udarcev, da bi mogle misliti jasno ter preurediti svoje življenje. Dolge procesije beguncev so obupane tavale po francoskih cestah, razvaline mest in vasi so jimemale razgled. Kakor Damoklejev meč je visela nad deželo okupacijska vojska, ki ji je bilo treba plačati 400 milijonov frankov na dan. Vsej tej tegobi se je postavil nasproti tisti, čigar roke niso bile nikdar omadeževane, niti v javnem niti v zasebnem življenju. Zato je imel le on toliko moralnega prestiža, da je tako odgovorno mesto eploh sprejeti mogel. Le sivolasi maršal je mogel preprečiti prepire strank, ki so ob takih katastrofah lahko usodni za ves narod.

Kakor je bil Georges Clemenceau čudoviti mož vojne 1914—1918, tako je Philippe Petain — obnovljalec premagane Francije, čudoviti mož vojne 1940. Tega mu danes ne odrekajo niti njegovi nasprotniki, ki so sprva z velikimi dvomi gledali na delo, ki ga je maršal imenoval »obnova Francije«, pa sedaj priznavajo, da bi nihče drugi ne mogel doseči toliko

uspehov, kot jih je s svojo veliko energijo in krepko voljo dosegel Petain. Njemu gre hvala, da ima Francija nekaj mesecev po porazu, ki je bil največji v njeni zgodovini, spet obliko naroda, s katerim bo treba računati, kadar bo govora o urejanju jutrišnje Evrope.

Druga in morda zadnja prilika...

Pod naslovom »Zadnja prilika Združenih ameriških držav« je pred kratkim ameriški časopis »Nation« prinesel članek, ki v njem med drugim stoji tudi naslednje:

»Plovemo sredi morja svetovnih dogodkov. Nazaj ne moremo več. Ni mogoče več govoriti o miru, o nevtralnosti, o izolacionizmu, ker ti pojmi ne obstajajo več. Prav tako ne smemo biti več neopredeljeni. Biti neopredeljen ni po ameriško. To ni v skladu z našimi tradicijami. Zato je treba prenehati z nekdajnimi načeli.

Naš vzor je bil vedno, iti pogumno po poti, ki smo si jo izbrali. Treba pa je to pot tudi jasno označiti. V sedanjih razmerah so samo Združene ameriške države sposobne narediti na svetu mir. Samo tak mir pa bi bil v skladu z načeli demokracije. Druge izbire ni.

Drugič se nam nudi sijajna prilika, da to storimo. Že drugič nam preostaja edina prilika, zagotoviti svoj obstoj. Morda bo to tudi zadnja.«

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 11. januarja: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 V pisani vrsti bodo skrbje za voljo prešerno plošče vesele. 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Radijski salonski orkester (vodi K. Petrič). 14 Poročila. 17.30 Otroška ura: Trije potepini (članice Nar. gledal.). 17.50 Pregled sporeda. 18 Šrnel »Škrjanček«: Lincke: Šaljiva koračnica, Parma: Triglavske rože, valček, Sedlaček: Od Cubure do Kalimegdana, venček, Hell: Mali violinist, tango, Strauss: Cigan baron, potpuri, Petrič: Ku-ku, koročnica. 18.40 Pogovori s poslušalci. 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.40 Mandoline igrajo (plošče). 20 O zunanjih politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30 Radijski ork. Pevski zbor z Ježice. 22. Napovedi, poročila. 22.15 Plošče. Konec ob 23.

Drugi programi

Sobota, 11. jan. Belgrad: 21 Ork. konc. — Zagreb: 20 Plesna gl. — Beromünster: 20.15 Godala — Budimpešta: 20 Ork. konc. — Praga: 19.15 Pisan spored — Rim: 20.30 Filmska gl. — Sofija: 18 Zab. gl. — Sottens: 20 Vojaške pesmi — Stockholm: 19.55 Baletna glasba.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Po uspešnem lovu na mine. Lov na takšno vrsto »divjačine« zahteva posebno korajžje.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Hitler jih je vtaknil v ječe in koncentracijske tabori. Bili so siti strokovnih zvez in stavk? Hitler je postavil delo pod državno nadzorstvo in stanje je preprosto. Zakaj, naj bi torej industriji bili nezadovoljni?

Ježev je nadaljeval v isti črti:

Nemčija je močna, zdaj je najmočnejša sila na svetu. Hitler jo je naredil tako. Kdo more dvomiti o tem? Kako bi mogel kdorkoli, ki je pri pameti, to puščati iz vida? Za Sovjetsko Rusijo je torej ena sama smer in navajal je Stalina:

Moramo se pogoditi s silo, kakor je narodnosocialistična Nemčija, ki je močnejša od nas.

Toda Nemčija je dala Stalinu znova breo. Ko so se proti koncu leta 1937 podrti Stalinovi načrti v Španiji in so Japonci zapisovali uspehe na Kitajskem, je mednarodna osamitev Sovjetske Zveze dosegla najvišjo stopnjo. Zdaj je Stalin v javnosti zavezal med dvema velikima skupinama, sil nevtralnosti stališče. 27. novembra 1937 se je zunanji minister Litvinov v Leningradu ponorčeval o tem, kako prijemajo demokracije države fašistovske narode. Toda cilj, ki je bil podlaga vsem Stalinovim mislim, je ostal isti.

Mareca 1938 je Stalin vprizoril desetdnevni razkazovalni proces za skupino Rikova, Buharina in Krestinskoga, tistih boljševikov, ki so bili Leninovi najožji sodelavci in ki so spadali k očetom Sovjetske revolucije. Te boljševiške voditelje, ki jih je Hitler tako črtil, je Stalin dal 3. marca ustreliti. 12. marca si je Nemčija priključila Avstrijo, ne da bi bila Rusija kaj ugovarjala. Iz Moskve je prišel predlog, da bi demokracije države sklicali na posvet — to je bilo vse.

Ko je Hitler septembra 1938 zasedel sudetsko ozemlje, je Litvinov še enkrat predlagal, da bi skupno šli Čehom na pomoč, toda to pomoč je delal odvisno od akcije Zveze narodov...

Stalin sam je vse usodno leto 1938 molčal. Toda tudi od posveta v Münchenu ni manjkalo znamenj, da še naprej snubi Nemčijo. 12. januarja 1939 je v Berlinu prišlo pred vsem diplomatskim zborom do Hitlerjevega prisrčnega in demonstrativnega razgovora z novim sovjetskim poslanikom. Teden dni pozneje je izšel v londonskem »News Chronicle« članek o bližnjem zblizanju med narodnosocialistično Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

In ta članek je bil takoj na vidnem mestu ponatisnjen v Stalinovem trobilu, moskovski »Pravdic«, brez razlag, pa tudi brez odklonitve.

25. januarja je poročal zunanje politični uvoznik londonskega »Daily Herald«, W. N. Ewer, da je narodnosocialistična vlada zdaj skoraj prepričana, da bo Sovjetska Zveza ob morebitni evropski vojni šla po poti nevtralnosti in nevrnevalne politike in da potuje v Moskvo nemško trgovsko odposlanstvo, čigar naloge so bolj politične, kakor pa trgovske.

V začetku februarja je prišlo na dan, da so Sovjeti podpisali pogodbo, po kateri bodo svoj petrolej prodajali samo Italiji, Nemčiji in takim državam, ki so bile v prijateljstvu do zveze med Italijo in Nemčijo. Prvič v zgodovini sovjetske oblasti se je zgodilo, da niso petroleja prodali tujim zasebnim družbam. Ta novi način bi Italijo in Nemčijo preskrboval z življenjsko važnimi surovinami, če bi prišlo do vojne proti Angliji in Franciji.

In nazadnje je spregovoril Stalin, v petek, 10. marca 1939. Bila je to njegova prva beseda, odkar je Nemčija zasedla Avstrijo in sudetsko deželo. Pokazal je do Hitlerja tako opazljivo dobro voljo, da je svet spreletelo. Napadel je demokracije, češ, da so se zarotile, »da bodo zastrupljale ozračje in pripeljale do spopada med Nemčijo in Rusijo«, do spopada, za katerega, kakor je dejal, ni nobenih vidnih razlogov.

Tri dni po Stalinovem govoru je Nemčija razkosala Čehoslovaško. Dva dni pozneje je Čehoslovaško docela uničila. To je se-

veda bil nasledek Chamberlainove mirovne politike. Toda svet se tedaj še ni zavedel, da je to prav tako bilo sad Stalinove mirovne politike. Stalin je na skrivaj ves čas izzigral os Rim-Berlin proti osi London-Pariz. Ni verjel v moč demokratičnih držav.

Stalinu je bilo jasno, da si je Hitler namenil končno rešiti vprašanje v osrednji ter južnovzhodni Evropi, da bi narode in vire surovin po teh predelih spravil pod svojo politično in gospodarsko oblast ter raztegnil do tja svoja vojaška oporišča za bodoča dejanja.

Stalin je prav pred kratkim videl, kako je Nemčija segla naprej ter si pripravila odskočišče skoraj v vsako smer. Spustila je sidro v Tiho morje, imela je svoje prste v Južni Ameriki. Angleškemu imperiju je v Bližnjem Vzhodu prišla tesnobno do živga. In z Mussolinijevo pomočjo je stopila tudi v kolonialno Afriko.

Stalin se hoče za vse na svetu izogniti vojni. Ničesar se ne boji bolj, kakor vojne. Če mu Nemčija zagotovi mir, tudi za ceno važnih gospodarskih odstopitev, ji bo v vseh teh smereh pustil proste roke.

To poročilo o sovjetski podzemski politiki do Nemčije, je bilo že pred nekaj meseci priobčeno v listu »Saturday Evening Post«, ko je začuden svet 23. avgusta 1939 zvedel o podpisu pogodbe med Stalinom in Hitlerjem. Ni treba še poudarjati, da ta pogodba za pisca teh vrst ni pomenila nobenega presenečenja. Molotov in Ribbentrop trdita, da ujava narodnosocialistično-sovjetska pogodba novo razdobje v nemško-ruskih odnosih, razdobje, ki bo globoko utinkovalo na bodočo zgodovino Evrope in sveta.

To le preveč drži!

Konec Kominterne.

Komintern, komunistična internacionala se je rodila 2. marca 1919 v Moskvi. Smrtni sunek je dobila v Moskvi 23. avgusta 1939, ko sta ministrski predsednik Molotov in nemški zunanji minister von Ribbentrop podpisala narodnosocialistično-komunistično zvezo. Toda propadanje Kominterne je bilo že leta poprej v veliko rečeh vidno.